

ARCHWILIO EIN TIRWEDD DDYNODEDIG LEOL – TIRWEDD CENEDLAETHOL BRYNIAU CLWYD A DYFFRYN DYFRDWY

DEUNYDDIAU ATEGOL

Os oes angen cymorth pellach arnoch ar agweddau penodol ar ddysgu yn yr awyr agored, gall y deunyddiau hyn gyfoethogi'r profiadau sy'n ennyn diddordeb a ddarperir gennych. Gallant eich cefnogi wrth i chi ddylunio, cynllunio a gweithredu eich cwricwlwm. Mae dysgu yn yr awyr agored yn ffordd wych o ddatblygu sgiliau cyfannol dysgwyr (creadigrwydd ac arloesedd, meddwl yn feirniadol a datrys problemau, effeithiolrwydd personol, cynllunio a threfnu). Byddwch eisiau canolbwyntio ar pam mae dysgu o bwys a sicrhau eich bod yn diwallu anghenion eich dysgwyr.

Mae'r deunyddiau hyn yn dangos llwybr y gellid ei gymryd drwy'r gweithgaredd. Nid yw hyn i fod yn rhagnodol. Dylech addasu eich dull, yn dibynnu ar anghenion a diddordebau eich dysgwyr a'ch ardal leol.

TROSOLWG

Mae dysgwyr yn ystyried sut olwg allai fod ar Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy o'r awyr, cyn gwyllo fideo drôn o'r ardal. Maent yn creu troslais ar gyfer y fideo drôn, gan ddatblygu meini prawf llwyddiant fel rhan o'r broses, gan ddefnyddio asesu cymheiriaid i asesu troslais y naill a'r llall. Mae dysgwyr yn archwilio map o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, gan leoli agweddau a nodweddion y dirwedd y maent wedi'i harsylwi ar y fideo drôn. Maent yn creu llwybr ar gyfer cyfranogwyr o'u dewis, sy'n amlygu rhinweddau arbennig Tirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae dysgwyr yn cael adborth gan gymheiriaid am eu llwybr arfaethedig ac yn canlyn y cyfranogwyr wrth iddynt ddilyn y llwybr. Yn olaf, mae dysgwyr yn creu arddangosfa yn yr ysgol i amlygu eu llwybr a myfyrio ar y broses ddatblygu yn ei chyfanrwydd.

CWRICWLWM I GYMRU

Meysydd dan sylw:

- Y Celfyddydau Mynegiannol
- Iechyd a Lles
- Y Dyniaethau
- Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu
- Mathemateg a Rhifedd

Mae'r gweithgaredd hefyd yn ymgorffori agweddau ar sgiliau trawsgwricwlaidd a amlinellir yn y FfLIRh a'r FfCD.

ADNODDAU

Dyfais y gellir ei defnyddio i gysylltu â'r rhyngwrwd a mynediad i'r rhyngwrwd. Mynediad at: [Find out what every symbol means on an OS Explorer map - OS GetOutside](#) (Saesneg yn unig).

Cwmpawd.

Offer mesur, e.e. pedomedr, tâp mesur hir ar gyfer chwaraeon.

Dulliau o gymryd ffotograffau (e.e. ffôn clyfar, tabled, camera).

GWNEUD Y GWEITHGAREDD

- Yn y rhan fwyaf o dasgau, bydd gofyn i ddysgwyr weithio mewn parau neu grwpiau.
- Anogwch y dysgwyr i rannu eu syniadau ac egluro a chyfiawnhau eu syniadau pan fo modd, mewn ymateb i gwestiynu agored. Mae cwestiynau ffocws wedi'u hawgrymu ar gyfer arwain dysgwyr drwy'r tasgau.
- Gallai rhai tasgau fod yn fwy effeithiol os oes gan barau neu grwpiau o ddysgwyr fynediad at ddyfais sy'n darparu mynediad i'r rhyngwrwd.
- Sylwer, os gwelwch yn dda: i gael mynediad at is-deitlau Cymraeg ar fideo, cliciwch ar 'Settings', yna detholwch 'Subtitles', yna 'Auto-translate' a dewis 'Welsh'.
- Wrth fynd â dysgwyr i'r awyr agored, mae'n hanfodol cadw at y [Cod Cefn Gwlad](#) a bod unrhyw asesiadau risg perthnasol wedi'u cynnal a bod y risgiau wedi'u lliniaru.

TASG 1

SUT OLWG SYDD AR DIRWEDD GENEDLAETHOL BRYNIAU CLWYD A DYFFRYN DYFRDWY O'R AWYR?

Eglurwch wrth y dysgwyr y byddan nhw yn ystyried sut olwg allai fod ar Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy o'r awyr, cyn gwyllo fideo drôn o'r ardal, yn y dasg hon. Yna, byddant yn creu troslais ar gyfer y fideo drôn, gan ddatblygu meini prawf llwyddiant fel rhan o'r broses ac yn defnyddio asesu cymheiriaid ar gyfer asesu troslais y naill a'r llall.

Sgrîn 3

Eglurwch wrth y dysgwyr eich bod am iddyn nhw dynnu llun o'r awyr o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy ar ôl trafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa nodweddion sydd yn y dirwedd? Sut ydych chi'n gwybod?
- Sut allech chi ddangos y nodweddion hyn o'r awyr?

Gwahoddwch y dysgwyr i dynnu llun o'r hyn maen nhw'n meddwl y bydden nhw'n ei weld.

Sgrîn 4

Dangoswch y fideo drôn o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy i'r dysgwyr (tua 2 funud) a gofynnwch iddyn nhw drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa nodweddion tirwedd allwch chi eu gweld?
- Ai dyma'r hyn roeddech chi'n disgwyl ei weld? Pam?
- Beth allwch chi ei weld sy'n eich synnu? Pam?

Sgrîn 5

Eglurwch wrth y dysgwyr eu bod nhw'n mynd i ddatblygu a chyflwyno troslais ar gyfer y fideo drôn. Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth sy'n gwneud troslais da? Sut ydych chi'n gwybod?

Gwahoddwch y dysgwyr i restru rhai meini prawf llwyddiant drwy eu teipio yn y blwch a ddarperir.

Eglurwch y bydd cynnwys y blwch hwn yn cael ei drosglwyddo i'r sgriniau nesaf, fel y gallant ychwanegu at eu meini prawf llwyddiant wrth i'r dasg fynd yn ei blaen.

Sgrîn 6

Gofynnwch i'r dysgwyr wyllo'r fideo o Gymru ar gyfer twristiaid: [Hidden Secrets of Wales Unveiled](#) (tua 4 munud) a gwrando'n ofalus ar y troslais. Gofynnwch iddynt drafod y cwestiynau canlynol ac ychwanegu at eu meini prawf llwyddiant, os oes angen.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw eich barn am y troslais ar y fideo? Pam?
- Beth yw'r pethau da amdano? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Beth yw'r pethau sydd ddim mor dda amdano? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Pa rinweddau arbennig am Gymru sy'n cael eu crybwyll?
- Sut fyddech chi'n gwella'r troslais? Pam y byddai'r pethau hyn yn ei wella?

Sgrîn 7

Eglurwch wrth y dysgwyr y bydd angen i'w troslais amlygu rhinweddau arbennig Tirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Mae rhinweddau arbennig yn disgrifio'r hyn sy'n nodedig ac o bosibl yn unigryw ynghylch tirwedd ddynodedig benodol. Gwahoddwch nhw i drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw prif nodweddion y dirwedd? Beth sy'n gwneud y nodweddion yn arbennig?
- Beth yw rhinweddau arbennig y dirwedd, yn eich barn chi? Rhestrwch eich syniadau.

Sgrîn 8

Rhoddir rhestr i'r dysgwyr o rinweddau arbennig Tirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy. Gofynnwch iddynt drafod y cwestiynau canlynol ac ychwanegu at eu meini prawf llwyddiant, os oes angen.

Cwestiynau ffocws

- Sut mae'r rhinweddau arbennig hyn yn cymharu â'ch rhestr chi?
- Beth sy'n wahanol? Beth sy'n debyg?
- Beth sy'n eich synnu? Pam?
- Pa rai o'r rhinweddau arbennig hyn ydych chi wedi cael profiad ohonynt eich hun? Sut? Pryd?

Sgrîn 9

Gwahoddwch y dysgwyr i wylïo'r fideo drôn eto (tua 2 funud). Gofynnwch iddynt drafod y cwestiynau canlynol ac ychwanegu at eu meini prawf llwyddiant, os oes angen.

Cwestiynau ffocws

- Pa rinweddau arbennig mae'r fideo drôn yn eu dangos?
- Sut byddwch chi'n defnyddio'r rhinweddau arbennig hyn i greu troslais?

Mae'r nodweddion arbennig ar gael ar naidlen.

Sgrîn 10

Eglurwch wrth y dysgwyr y bydd eu troslais ar gyfer dysgwyr iau. Gwahoddwch nhw i wylïo'r fideo drôn eto, trafod y cwestiynau canlynol ac ychwanegu at eu meini prawf llwyddiant, os oes angen.

Cwestiynau ffocws

- Pa dôn y llais fyddwch chi'n ei defnyddio? Pam?
- Pa mor gyflym fyddwch chi'n siarad? Pam?
- Pa wybodaeth arall fyddwch chi'n ei chynnwys? Pam?

Sgrîn 11

Gwahoddwch y dysgwyr i drafod y cwestiynau canlynol ac i ychwanegu at eu meini prawf llwyddiant os oes angen.

Cwestiynau ffocws

- Sut byddwch chi'n datblygu sgript ar gyfer y troslais?
- Pa gyfarwyddiadau fydd eu hangen ochr yn ochr â'r sgript, ar gyfer y person sy'n gwneud y troslais? Pam?
- Sut byddwch chi'n sicrhau bod y troslais yn cyfateb i'r hyn y mae'r fideo yn ei ddangos? Pam ei wneud fel hyn?
- Pa eirfa fyddwch chi'n ei defnyddio er mwyn sicrhau bod pobl yn edrych ar rinweddau arbennig penodol? Pam y bydd hyn yn helpu?

Sgrîn 12

Gwahoddwch y dysgwyr i flaenoriaethu eu meini prawf llwyddiant ac i ddethol a rhestru'r pump sydd bwysicaf, yn eu barn nhw.

Sgriniau 13-14

Gofynnwch i'r dysgwyr greu eu troslais a rhannu'r fideo drôn sy'n cynnwys eu troslais, gyda'r dosbarth. Cyn i'r dysgwyr wneud hyn, gwahoddwch nhw i rannu eu pum maen prawf llwyddiant pwysicaf, gan egluro:

- y rhesymau dros gynnwys ac arddull y troslais
- pam y credant fod y troslais yn briodol ar gyfer dysgwyr iau.

Gwahoddwch y dosbarth i fyfrio ar fideo drôn o'r grŵp hwn ac i roi adborth ar ffurf dwy seren a dymuniad. Ailadroddwch y broses nes bod pob grŵp wedi cyflwyno eu troslais i'r dosbarth ac wedi derbyn adborth.

Sgrîn 15

Yn olaf yn y dasg hon, gofynnwch i'r dysgwyr fyfrio ar yr adborth a gawsant gan y dosbarth a thrafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Sut byddwch chi'n defnyddio'r adborth i wneud gwelliannau perthnasol?
- I ba raddau wnaethoch chi fodloni pob un o'ch meini prawf llwyddiant?
- Sut mae hunanwerthuso mewn perthynas â'ch meini prawf llwyddiant yn rhoi syniadau i chi ar gyfer gwelliannau pellach? Beth ydyn nhw? Sut y gallai'r syniadau wella eich troslais?

TASG 2

ARCHWILIO MAP O DIRWEDD GENEDLAETHOL BRYNIAU CLWYD A DYFFRYN DYFRDWY

Eglurwch wrth y dysgwyr y byddan nhw yn archwilio map o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, gan leoli agweddau a nodweddion y dirwedd maen nhw wedi'u gweld ar y fideo drôn, yn y dasg hon.

Sgrîn 3

Gofynnwch i'r dysgwyr edrych ar fap Arolwg Ordnans (OS) o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy a thrafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa nodweddion o'r dirwedd allwch chi eu gweld ar y map?
- Sut mae'r map yn cymharu â'r fideo drôn?
- Pa nodweddion sydd ar y map welsoch chi ar y fideo drôn?
- Pa nodweddion sydd ar y map na wnaethoch chi eu gweld ar y fideo drôn?
- Beth welsoch chi ar y fideo drôn nad ydynt ar y map? Pam ydych chi'n meddwl bod pethau i'w gweld ar y fideo drôn, ond nad ydynt ar y map?

Sgrîn 4

Gofynnwch i'r dysgwyr wyllo darnau byr o'r fideo drôn a cheisio dod o hyd i'r hyn maen nhw'n ei weld ar y map OS.

Cwestiynau ffocws

- Pa mor hawdd yw hi i ddod o hyd i ardaloedd a ddangosir ar y fideo, sydd hefyd ar y map OS? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Pa nodweddion tirwedd sy'n haws eu lleoli ar y map? Pa rai sy'n anodd eu lleoli ar y map? Pam?
- Pa mor sicr ydych chi eich bod wedi dod o hyd i'r ardaloedd neu'r nodweddion cywir ar y map? Pam ydych chi'n meddwl hynny?

TASG 3

GREU LLWYBR ER MWYN AMLYGU RHINWEDDAU ARBENNIG TIRWEDD CENEDLAETHOL BRYNIAU CLWYD A DYFFRYN DYFRDWY

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod yn mynd i greu llwybr rhifedd neu lythrennedd o amgylch rhan o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, er mwyn amlygu ei rhinweddau arbennig.

Bydd angen i chi benderfynu i ba ardal o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy y byddwch yn mynd â nhw. Bydd hyn yn amlwg yn dibynnu ar leoliad yr ysgol, y cludiant sydd ar gael a chostau, ac ati. Os yn bosibl, efallai y byddwch am ddefnyddio ardal sydd wedi'i chynnwys yn y fideo drôn, oherwydd gallai hyn fod yn ddefnyddiol pan fydd dysgwyr yn datblygu eu llwybrau.

Sgrîn 3

Eglurwch wrth y dysgwyr y byddwch chi'n mynd â nhw i'r ardal yn Nhirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, lle bydd eu llwybr wedi'i leoli. Gofynnwch iddynt wirio'r fideo drôn er mwyn gweld a yw'r ardal ar y fideo. Os ydyw, efallai y byddant am ddefnyddio cynnwys y fideo drôn i'w helpu i ddatblygu eu llwybr.

Sgrîn 4

Cyn mynd â'r dysgwyr i leoliad eu llwybr, gofynnwch i'r dysgwyr ddod o hyd i'r ardal ar y map Arolwg Ordnans a thrafod y cwestiynau canlynol, gan gofnodi syniadau ar fap meddwl.

Cwestiynau ffocws

- Pa nodweddion diddorol ydych chi'n disgwyl eu gweld ar eich ymweliad? Pam?
- Pa rinweddau arbennig o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy ydych chi'n disgwyl eu gweld? Pam?

Mae'r nodweddion arbennig ar gael ar naidlen.

Sgrîn 5

Eglurwch wrth barau o ddysgwyr eich bod am iddynt weithio gyda phâr arall er mwyn penderfynu a fydd eu grŵp yn cynhyrchu llwybr rhifedd neu llythrennedd. Efallai y byddan nhw'n cyfeirio at eu mapiau meddwl i'w helpu i benderfynu.

Anogwch y dysgwyr i ystyried y syniadau ar gyfer llwybrau llythrennedd a rhifedd a ddarperir ar y sgrîn ac i benderfynu ar y math o lwybr y byddant yn ei ddatblygu a phwy fydd yn dilyn y llwybr.

Sgrîn 6

Cyn i chi fynd â'r dysgwyr allan i ardal y llwybr a ddewiswyd, gofynnwch iddynt drafod y cwestiynau canlynol yn eu grŵp.

Cwestiynau ffocws

- Ar gyfer pwy fydd eich llwybr yn cael ei greu? Pam?
- Pa wybodaeth neu ddata sydd angen i ni eu casglu? Pam?
- Sut ydym ni'n mynd i gasglu'r wybodaeth hon neu'r data hwn?
- Pa offer fydd angen i ni eu cymryd gyda ni, er mwyn datblygu ein llwybr?
- Beth fydd hyd ein llwybr ni? Pam?
- Sut dirwedd sydd ar ein llwybr?
- Pa mor hygyrch fydd ein llwybr? Pam?

Sgrîn 7

Ewch â'r dysgwyr allan i ardal y llwybr a ddewiswyd a'u gwahodd i sylwi'n ofalus ar yr ardal hon o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy er mwyn penderfynu yn union ble bydd eu llwybr yn cael ei leoli.

Sgrîn 8

Gofynnwch i'r dysgwyr ddefnyddio'r map OS o Dirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy er mwyn amlygu'r canlynol:

- man cychwyn a man diweddu eu llwybr
- y llwybr ei hun.

Sgrîn 9

Wrth i'r dysgwyr ddatblygu elfennau eu llwybr, gofynnwch iddynt drafod y cwestiynau canlynol fel rhan o'r broses ddatblygu.

Cwestiynau ffocws

- Pa wybodaeth fydd angen i chi ei darparu er mwyn i eraill allu dilyn eich llwybr?
- Sut bydd y rhai sy'n dilyn eich llwybr yn cyflawni'r tasgau rydych chi wedi'u gosod? A fydd angen iddynt stopio ar adegau gwahanol? Pam gwneud hynny neu pam ddim gwneud hynny?
- A fydd angen i'r rhai sy'n dilyn eich llwybr gwblhau tasgau ysgrifenedig neu dasgau wedi'u teipio? Beth ydyn nhw?
- Sut bydd y rhai sy'n dilyn eich llwybr yn cofnodi eu meddyliau a'u syniadau? A fydd angen i chi ddarparu taflenni gwaith neu ddolenni ar-lein? Os felly, beth ydyn nhw? Sut byddwch chi'n gwneud hyn?

Sgrîn 10

Gofynnwch i'r dysgwyr gwblhau'r holl elfennau sydd eu hangen ar gyfer eu llwybr a'i rannu â grŵp arall. Dylid gofyn i'r grŵp sy'n myfyrio ar eu llwybr, i ystyried y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa mor hawdd yw dilyn y llwybr?
- Beth arall y gellid ei ychwanegu at y llwybr er mwyn ei wneud yn haws i'w ddilyn?
- Pa mor ddiddorol yw'r llwybr?
- Beth arall y gellid ei ychwanegu at y llwybr i'w wneud yn fwy diddorol?
- Pa mor addas yw'r llwybr ar gyfer y rhai a ddewiswyd gennych i ddilyn y llwybr?
- Sut y gellid gwneud y llwybr yn fwy addas?

Gwahoddwch bob grŵp i newid eu llwybrau yng ngoleuni'r adborth a gânt.

Sgrîn 11

Mae'n hanfodol fel rhan o'r broses hon bod y cyfranogwyr y crëwyd y llwybr ar eu cyfer, yn cael cyfle i ddilyn y llwybr.

Gallai'r grŵp a greodd y llwybr fynd i ganlyn y grŵp o gyfranogwyr, wrth iddynt ddilyn y llwybr. Fel hyn, gallai'r rhai wnaeth greu'r llwybr weld pa mor hawdd yw dilyn y llwybr, mesur y lefelau o fwynhad ac unrhyw faterion sy'n codi, gofyn cwestiynau, cymryd ffotograffau, ac ati. Gallent ddefnyddio'r wybodaeth hon i greu arddangosfa, megis gweithgaredd dilynol ar ôl dychwelyd i'r ysgol.

Sgrîn 12

Gwahoddwch y dysgwyr i fyfyrion ar y dasg gyfan trwy ddefnyddio o leiaf un o'r ymadroddion canlynol ar ddechrau brawddegau:

Deallais yn well pan...; Y peth oedd yn gymorth mawr i mi heddiw oedd...; Un peth a wnaethom heddiw a wnaeth i mi sylweddoli...; Er mwyn gwella, gallwn i...; Ar ôl darllen, dwi'n...; Gallwn i ddefnyddio'r strategaeth hon pan...; Ar ôl siarad â...; Y tro nesaf, gallwn i...; Y peth mwyaf anodd i mi oedd...; Un syniad/peth dwi'n dal ddim yn ei ddeall ydy...; Dylid rhannu'r ymadroddion gyda'r dosbarth.

